

5.

BÖLÜM

KARACİĞER, SAFRA KESESİ VE PANKREAS HİSTOLOJİSİ

Ayşe CEYHAN¹

Karaciğer

Karaciğer, vücudun en büyük organıdır ve yaklaşık 1500 gr ağırlığındadır. Diyafragmanın altında, karın boşluğunun sağ üst kadrnında yer alır. Facies diaphragmatica ve facies visceralis olmak üzere iki yüzü bulunmaktadır. Facies diaphragmatica, area nuda denilen bölgeyle diaphragman'ya yapışıktır ve bu bölge dışında kalan Facies diaphragmatica periton ile sarılıdır. Karaciğerin abdominal organlar ile komşu olan diğer yüzü olan Facies visceralis ise damar ve kanalların girip çıktığı porta hepatis ile safra kesesinin yerleştiği fossa vesicae fellae dışında periton ile sarılıdır. Karaciğer, facies visceraliste bulunan oluklara bağlı olarak dört loba ayrılmıştır. Sağda lobus hepatis dexter, solda lobus hepatis sinister, arkada lobus caudatus, önde lobus quadratus olarak yerleşmiştir. En büyük lobu lobus hepatis dexter'dir.

Karbonhidrat, lipit, aminoasit metabolizması, atık ürünlerin uzaklaştırılması, vitamin, mineral depolanması ve ilaçların inaktivasyonu gibi önemli metabolik görevleri vardır. Ayrıca hematolojik ve safra ile ilgili önemli görevleri de yerine getirmektedir. Karaciğer kendini yenileyebilme kapasitesine sahip oldukça özel bir organdır.

¹ Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı, ayse.ceyhan@gop.edu.tr

kolesistokinin duodenumun enteroendokrin hücreleri tarafından salgılanan iki hormon olup ekzokrin pankreasın başlıca düzenleyicileridir. Asidik kimusun duodenuma girişi, bu hormonların kana salıverilmelerini teşvik eder. Sekretin ve kolesistokinin koordine haldeki etkileri duodenuma enzim yönünden zengin yüksek miktarda alkali sıvının salgılanması ile sonuçlanır.

Endokrin pankreas

Langerhans adacıklarından oluşmaktadır ve toplam pankreas hacminin yaklaşık %1-2'sini oluşturmaktadırlar. Pankreas adacıkları soluk boyanmış hücre kümeleri halinde görünürler ve 3 ana hücre tipi tanımlanmaktadır. Bunlar A (alfa), B (beta) ve D (delta) hücreleridir. B hücreleri genellikle adacıkta merkezi yerleşim gösterirler ve insülin salgırlar. İnsanlarda toplam adacık hücrelerinin yaklaşık %70'ini oluşturmaktadırlar. A hücreleri genel olarak adacığın periferinde yer almaktadırlar ve glukagon salgırlar. A hücreleri, insanlarda toplam pankreatik endokrin dokunun % 15-20'sini oluşturmaktadırlar. D hücreleri, adacık hücre popülasyonunun yaklaşık %5- 10'unu oluştururlar. D hücreleri somatostatin salgırlar ve bu hücreler adacıklarda periferik yerleşimlidirler. Langerhans adacığında ayrıca üç minör hücre tipi daha tanımlanmıştır. Bu her birinin adacıklarda spesifik bir yerleşimi vardır ve bu hücreler, ada dokusunun yaklaşık %5' ini oluştururlar.

KAYNAKLAR

1. Aktümsek, A. (2009). Anatomi ve Fizyoloji-İnsan Biyolojisi (4. Baskı).Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
2. Eşrefoğlu, M. (2016). Özel Histoloji.(2.baskı) İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi
3. Junqueira, L. C. (2006). Temel Histoloji. (Yener AYTEKİN, Seyhun SOLAKLIOĞLU, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
4. Kayalı, H. (1984). Özel Histoloji. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları.
5. Kierszenbaum, A. L. (2006). Histoloji ve Hücre Biyolojisi. (Ramazan DEMİR, Çev. Ed.). Ankara: Palme Yayıncılık.
6. Kuruş M., (2020). Histoloji: Hücre, Doku, Sistemler, Teknikler, Moleküler, Laboratuvar ve Klinik Yönleriyle Güncel Yaklaşımlar. Akademisyen Kitabevi.
7. Moore, K.L. (2006). Temel Klinik Anatomi. (Alaittin ELBAN, Çev. Ed.). Ankara: Güneş Kitabevi
8. Ross, M. H. & Pawlina, W. (2014). Histoloji Konu Anlatımı ve Atlas. (Barış BAYKAL, Çev. Ed.). Ankara: Palme Yayıncılık.
9. Yıldırım, M. (2014). Resimli Sistemik Anatomi. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.